

емоційному вираженні. У дипломатичній практиці ССАМ є єдино легітимним кодом офіційних виступів, дипломатичних нот, договорів і резолюцій. Натомість у кулуарних переговорах і неформальних контактах відбувається закономірне перемикання коду (англ. code-switching): досвідчені дипломати свідомо переходять на діалект або на змішаний код як на сигнал зближення й особистої довіри. Так, єгипетський дипломат може перейти на діалектну форму мовлення у приватній бесіді з левантійським колегою, натякаючи на бажання відмовитись від протокольної дистанції. Здатність коректно зчитувати ці сигнали перемикання є частиною прагматичної компетентності в арабській дипломатичній культурі.

Функційний розподіл між ССАМ і діалектами, асиметрія їхнього засвоєння, механізми кодового перемикання та пов'язані з ними перекладацькі виклики утворюють системну лінгвоструктурну реальність, ігнорування якої неминуче призводить до комунікативних і герменевтичних втрат у міжнародній дипломатичній взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алкаді, М. С. А. (2022). Проблеми вивчення арабського лінгвокраїнознавства (у процесі підготовки арабістів в Україні). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 2022 (58), 12–16.
2. Троєглазова, М.М. (2013). Теоретичні засади дослідження юридичної термінології сучасної арабської літературної мови. *Сходознавство*, 2013 (64), 127–139.

Озерчук С.О.

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна)*

АЛЮЗИЯ ЯК ПРИНЦИП СМИСЛОТВОРЕННЯ У ПІСНІ СТІНГА «SHAPE OF MY HEART»

Творчість Стінга є складним інтертекстуальним полотном, декодування якого потребує від реципієнта значного культурного й філософського ресурсу. Центальною серед механізмів смислотворення в ній є алюзія, тобто непряме

посилання на певний культурний об'єкт, що активує у свідомості читача/слухача додаткові смислові шари. Жерар Женетт у праці «Palimpsests» визначає алюзію як особливий тип транстекстуальних відносин, що передбачають не цитування, а приховане відлуння іншого тексту (Genette, 1997). Юлія Крістева розглядала будь-який текст як «мозаїку цитацій», тобто простір перехрещення множинних культурних кодів (Kristeva, 1980). Саме крізь цю теоретичну призму варто розглядати один з найвідоміших хітів Стінга та Домініка Міллера «Shape of My Heart» (1993). Система алюзій у творі будується на основі карткової символіки.

Український дослідник Ярема О. наводить влучне трактування алюзії Е. Майнера, який, узагальнюючи накопичену інформацію про алюзії, зазначив, що алюзія – це умисне включення впізнаваних елементів з інших джерел, попередніх або сучасних, текстових або екстратекстових. Метою залучення алюзії може бути вираження авторського знання про літературну й культурну дійсність, звернення до спільного з читачем досвіду або збагачення тексту подальшими знаннями (Ярема, 2017, 142). Ця дефініція є особливо продуктивною при аналізі «Shape of My Heart», оскільки автор цілеспрямовано включає історико-культурні та лінгвістичні коди карткових мастей, розраховуючи на їх розпізнавання компетентними реципієнтами. Майкл Інгем підкреслює, що популярні пісні є гібридною формою культурної продукції, що вбирає в себе матеріал з широкого спектра джерел і особистих переживань (Ingham, 2022).

Основою алюзивної системи обраного музичного твору є символіка карткових мастей, що в європейській іконографічній традиції набула сталих культурних конотацій задовго до Стінга. Так можна сказати, що алегоричне значення мастей трєфи, піки, бубни та черви відповідно кодували суспільні верстви: духівництво, лицарство, купецтво та селянство (Kaplan, 1978). Стінг свідомо актуалізує цю традицію, проте переосмислює її у вимірі своєї індивідуальної етики.

Першою алюзією є рядок «I know that the clubs are the weapons of war». В ньому бачимо звернення до первісного значення англійського слова *club*, важка дерев'яна зброя чи кийок, яке одночасно є назвою карткової масті трэф. Таким чином, назва масті у пісні підсвідомо вказує на свій буквальний переклад, відкриваючи мотив насильства та примусу, що стоїть за повсякденним карточним жаргоном.

Алюзія на масть пік є ще більш прозорою в етимологічному плані. Слово *spade* походить від іспанського *espada* та італійського *spada* – меч. Рядок «I know that the spades are the swords of a soldier» відтак є не образним порівнянням, а смисловою грою, що будується на прихованому значенні слова. Інгом наголошує, що подібні лінгвістичні алюзії вимагають від автора глибокого знання мовної історії та вміння вбудовувати додатковий змістовий шар з одного слова. Масть пік у пісні постає не просто ігровим атрибутом, а символом війни й агресії.

Масть бубни (*diamonds*) традиційно асоціюється з матеріальним достатком та торгівлею, і Стінг підтримує цю конотацію рядком «I know that diamonds mean money for this art». Тут реалізується фінансова алюзія: діаманти в європейській культурній традиції – це символ розкоші та торговельної вдачі. Дж. Врег у своєму дослідженні інтертекстуальності у популярній музиці показує, що саме такі приховані культурні коди, принесені без прямого цитування, створюють найрозгалуженіший інтертекстуальний ефект (Wragg, 2022). Стінг не просто активує вже існуючий код, а використовує його для підсилення змісту. Він підкреслює, що три масті, трефи, піки та бубни, символізують три доміантні сценарії людського існування: примус, війну та наживу. Кульмінацією алюзивного ряду є рефрен «But that's not the shape of my heart», у якому задіюється полісемія слова *heart* – серце і масть черви одночасно. Ліричний герой знає усі коди традиції, але жоден з них не відповідає формі його внутрішнього життя. «Форма серця» – це не любов (черви), не війна (піки), не влада (трефи), не гроші

(бубни). Це здатність шукати сенс поза усталеними культурними сценаріями, що і стає центральною ідеєю твору.

Можна сказати, що картосимволіка у «Shape of My Heart» функціонує як ретельно вибудована система алюзій. Кожна масть несе прихований культурний код: трефи – насильство, піки – війна, бубни – меркантильність, черви/серце – очікувана сентиментальність. Стінг, цілеспрямовано включає впізнавані елементи з попередніх культурних джерел. Натомість у рефрені стверджується, що жодна з цих форм не вміщає внутрішнього світу героя. Алюзії у музичному творі підкреслюють, що особистість не можна звести до одного шаблону. Жоден культурний чи соціальний зразок не здатен повністю її визначити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Genette, G. (1997). *Palimpsests: Literature in the second degree*. University of Nebraska Press.
2. Ingham, M. (2022). *The intertextuality and intermediality of the Anglophone popular song*. Cambridge Scholars Publishing.
3. Kristeva, J. (1980). *Desire in language: A semiotic approach to literature and art*. Columbia University Press.
4. Kaplan, S. L. (1978). *The Encyclopedia of Tarot*. U.S. Games Systems.
5. Sting & Miller, D. (1993). *Shape of my heart [Song]*. On Ten Summoner's Tales. A&M Records.
6. Wragg, J. (2022). Playing with medium: Intertextuality and phonomatic transformation. *Popular Music*, 41(1), 97–111. <https://doi.org/10.1017/S0261143021000659>
7. Ярема, О. Б. (2017). Кросдисциплінарність явища алюзії. Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія», 31(2), 141–143.

Онацький В. Ю.

*КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
(Харків, Україна)*

ФАКТЧЕКІНГ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У сучасному інформаційному суспільстві розвиток критичного мислення є однією з ключових компетентностей, необхідних для успішного навчання та професійної діяльності. У викладанні іноземної мови цей напрям набуває